

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 02 – 799/2
Podgorica, 24.04.2023. godine

Na osnovu člana 40 i 144 Zakona o elektronskim medijima („Sl. list Crne Gore“, br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 55/16, 92/17 i 82/20) i člana 18 i 116 Zakona o upravnom postupku („Sl. list Crne Gore“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po prigovoru Demokratske partije socijalista Crne Gore (akt zaveden kod Agencije za elektronske medije pod br. 02-799 od 24.03.2023. godine), direktorica Agencije za elektronske medije donosi

R J E Š E N J E

1. Odbija se prigovor Demokratske partije socijalista Crne Gore, akt zaveden kod Agencije za elektronske medije pod br. 02-799 od 24.03.2023. godine, na rad Javnog preduzeća „Radio i Televizija Crne Gore“ iz Podgorice, kao javnog emitera opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“.
2. Protiv ovog Rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog prijema.
3. Ovo Rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcg.org.
4. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 24. marta 2023. godine, Agenciji za elektronske medije (u daljem tekstu: „Agencija“) dostavljen je prigovor Demokratske partije socijalista Crne Gore na rad javnog preduzeća „Radio i Televizija Crna Gore“ iz Podgorice (u daljem tekstu: „emiter“), javnog emitera opšteg televizijskog programa „Prvi program Televizije Crne Gore“ - TVCG1 (akt zaveden kod Agencije pod br. 02-799 od 24.03.2023. godine), u vezi sa prilogom emitovanom dana 21. marta 2023. godine u informativnoj emisiji „Dnevnik“, u terminu od 19:39:17 do 19:42:24 sati (3 minuta 7 sekundi).

Podnosilac prigovora navodi da je u navedenoj emisiji „došlo do povrjeđivanja osnovnih profesionalnih principa, standarda i novinarske etike od strane uredništva navedene emisije i novinarkе gospođe Marije Radulović“, koja se „zajedno sa komunikološkinjom izvjesnom gospođom Ljiljanom Buhač u navedenoj emisiji ... bavila analizom govora tijela predsjednika Mila Đukanovića u samoj izbornoj noći“.

Po mišljenju podnosioca prigovora „takve izjave po svojoj sadržini i karakteru predstavljaju subjektivan stav govornika kojim se krši sama objektivnost novinarstva“, čime je prekršen „član 9. stav 12. Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i televizija Crne Gore koji upućuje obaveze i odgovornosti, te obavezuje na nepristrasno, tačno, blagovremeno, razumljivo i uravnoteženo informisanje o domaćim i međunarodnim dešavanjima od javnog interesa“, kao i „neka od osnovnih načela Kodeksa novinara/novinarki, da kredibilitet novinara/novinarki i novinarske profesije počiva na profesionalnom poštenju, integritetu i znanju, i zloupotrebjeno sljedeće načelo koje propisuje da novinar/novinarka mora biti kritički posmatrač nosilaca društvene, političke i ekonomske moći kada izvještava o njima u interesu javnosti“.

Postupajući po osnovu navoda iz prigovora, Sektor za monitoring Agencije izvršio je uvid u snimak emitovanog programskog sadržaja emitera i sačinio nalaz dana 24.03.2023. godine (akt broj 02-799/1 od 24.03.2023. godine).

Prilikom razmatranja da li je emitovanjem predmetnog programskog sadržaja došlo do kršenja standarda propisanih Zakonom o elektronskim medijima (u daljem tekstu: Zakon) i podzakonskim aktima donesenim na osnovu njega, Agencija je posebno imala u vidu sljedeće:

- Članom 55 st. 6 al. 1 Zakona propisana je obaveza emitera da doprinose slobodnom, istinitom, cjelovitom, nepristrasnom i blagovremenom informisanju javnosti o događajima u zemlji i inostranstvu.
- Članom 8 st. 1 Pravilnika je predviđeno da su u proizvodnji informativnih programa, elektronski mediji dužni da poštuju načela objektivnosti, nepristrasnosti, blagovremenosti, tačnosti, zabrane diskriminacije, slobode objavljivanja komentara i primjene pravila druge strane, dok je u stavu 2 definisano da se događaji moraju vjerno prikazati, a različiti pristupi i mišljenja biti profesionalno i korektno zastupljeni. U stavu 3 ovog člana propisano je da mišljenja i komentari moraju biti odvojeni od činjeničnog izvještavanja.
- Načelo objektivnosti je definisano kao obaveza elektronskih medija da u informativnim programima svako stanovište predstave na objektivan način, bez uređivačkih intervencija i komentara kojima bi se favorizovala jedna strana ili neistinito predstavio predmet informativnog sadržaja (čl. 4 st. 1 al. i) Pravilnika).
- Načelo nepristrasnosti je definisano kao obaveza elektronskih medija da činjenično izvještavanje jasno odvoji od stava, mišljenja ili komentara, pri čemu lično uvjerenje i mišljenje urednika i novinara ne smiju da diskriminatorno utiču na izbor teme i način njenog predstavljanja. Primjena ovog načela isključuje manipulisanje izjavama, saopštenjima i sličnim sadržajima s ciljem promjene njihovog osnovnog smisla (zlonamjerno skraćivanje ili montiranje djelova sadržaja i sl.), odnosno manipulacije slikom, tonom i sadržajem koje iskrivljuju osnovni smisao saopštenog (čl. 4 st. 1 al. j) Pravilnika).

Na osnovu informacija i navoda sadržanih u prigovoru, te uvida u snimak emitovanog sadržaja, Agencija je konstatovala sljedeće:

1. Emiter je, dana 21. marta 2023. godine, emitovao informativni program „Dnevnik“ u terminu od 19:29:11 do 20:01:44 sati (32 minuta 33 sekunde) i u okviru istog, u terminu od 19:39:17 do 19:42:24 sati (3 minuta 7 sekundi) prilog posvećen analizi govora tijela pojedinih predsjedničkih kandidata, nakon objavljivanja preliminarnih izbornih rezultata. Opis priloga dat je u nastavku.

Najava (voditelj u studiju): „O tome šta su sve predsjednički kandidati rekli o izbornom rezultatu već je poznato, ali šta o njima kaže njihov govor tijela za 'Dnevnik' je analizirala Ljiljana Buhač, komunikološkinja iz Zagreba. Kaže da je bilo nervoze, razočarenja i ljutnje, nastupa bez emocija, kao i uvjerljivih poruka.“

Novinarski tekst (OFF): „U obraćanju aktuelnog predsjednika Mila Đukanovića, nakon što su proglašeni preliminarni izborni rezultati mogla se uočiti nervoza, ocjenjuje komunikološkinja iz Zagreba, Ljiljana Buhač. Svaki pokret Đukanovića odavao ga je, iako je želio ostaviti potpuno suprotan utisak.“

Nakon emitovanog programskog sadržaja emitovana je izjava gospođe Ljiljane Buhač.

Ljiljana Buhač: „Vidjeli smo veliku dozu nesigurnosti, veliku dozu nervoze, ventiliranje vrata, popravljavanje ovratnika. Sve ukazuje na visoki stres, da je pod pritiskom i naravno da je zabrinut. Ono što je kod njega bitno, pokušao je dokazati, odnosno prikazati, da vlada situacijom. Definitivno ne, vrlo nervozan nastup, neuvjerljiv nastup i mislim da ćete dobiti, uskoro, novoga predsjednika.“

Novinarski tekst (OFF): „Nervoza se nije mogla sakriti ni u govoru tijela predsjedničkog kandidata Andrije Mandića, kaže Buhačeva. No razočaranje je bilo očigledno i na licima onih koji su stajali iza Mandića.“

Ljiljana Buhač: „Kod gospodina Mandića je definitivno da su ljudi razočarani, jer su očekivali veće rezultat i zasigurno su očekivali da će njih neko cimati da uđe u njihovu garnituru potpore, a ne da oni sad moraju davati nekome drugome potporu. On je bio bezličan, on je...zapravo iz njegovog govora možete vidjeti razočaranje, ima dozu i ljutnje.“

Novinarski tekst (OFF): „Tako zadovoljan izbornim rezultatom, u nastupu Jakova Milatovića nije bilo ni žara ni entuzijazma, ocjenjuje Buhačeva. Njegovo korišćenje kažiprsta šalje i pogrešnu poruku.“

Ljiljana Buhač: „Pa gospodin Miiatović je došao vojnički, jedan, dva, tri, došao - odradio. Vidjeli smo na licu nema, apsolutno, nijednu emociju za ono što je rekao. U onom momentu kad je

govorio – mi ćemo doći na vlast – možemo primijetiti da je koristio kažiprst, vjerujte prstu, a ne riječima. Ako neko kaže da će Vam biti dobro kada dođe na vlast, a prijeti mi, ne znam, ipak moram vjerovati prstu, a ne onome što je izrečeno."

Novinarski tekst (OFF): *„U odnosu na ostale kandidate, Bečić je u svom nastupu bio najuvjerljiviji, smatra naša sagovornica. Ipak, njegove kolege koje stoje iza njega ostavljaju, kako kaže, komičan utisak."*

Ljiljana Buhač: *„Neko ih je naučio i tako su stali. Izgledali su kao da su klonirani i tako su, ako ste vidjeli, da kad se i gospodin Bečić micao, oni su se isto tako micali ko' da su sestre Williams, pa svi u istom smjeru idu, pa u drugome smjeru. Definitivno to je jedna umjetna slika i ti ljudi nisu isto pokazali entuzijazam."*

Novinarski tekst (OFF): *„Iako se i govor tijela uči, kaže Buhačeva najčešće nas razotkriva onda kada pokušavamo da neku emociju prikrijemo. Iskrenost, s druge strane, lako se čita."*

Kao pokrivalice za navedeni tekst korišćeni su snimci zabilježeni tokom obraćanja pomenutih predsjedničkih kandidata javnosti, a nakon proglašenja preliminarnih izbornih rezultata.

Takođe je korišćen, na punom ekranu, grafički prikaz ostvarenih rezultata predsjedničkih kandidata g. Mila Đukanovića i g. Jakova Milatovića, po regionima, kao i info grafika preliminarnih rezultata izbora za predsjednika, na ukupno obrađeno 99,7% uzorka.

2. Uvažavajući pravo na slobodu izražavanja i uređivačku autonomiju medija, oni su slobodni da određenu pojavu, događaj ili slično tretiraju na različiti način, a da pri tome ne prekrše propise. Ne može se dovesti u pitanje pravo emitera da, u skladu sa njegovom uređivačkom politikom, pribavlja, objavljuje i prenosi informacije od interesa za javnost, te da objavljuje, prenosi informacije ili komentariše pojave, događaje i postupke pojedinaca, uz obavezu da komentare jasno odvoji od ostalih vijesti i informacija, posebno onih kojih se odnose na istu temu. Dakle, emiteri imaju pravo da određenu pojavu, događaj ili slično tretiraju na različiti način, ali moraju voditi računa da pri tome ne prekrše propise, odnosno da se pridržavaju već pomenutih načela.
3. Emitovani prilog ne sadrži elemente koji ukazuju na kršenje standarda propisanih Zakonom ili Pravilnikom. Prilog koji je objavljen u informativnom programu bio je analiza govora tijela predsjedničkih kandidata i nije imao za cilj da izvještava o samom izbornom procesu. Javni servis ima obavezu da pruži objektivno i nepristrasno izvještavanje, ali to ne znači da novinari ili njihovi gosti ne mogu izraziti svoje mišljenje i analizirati događaje i ponašanje javnih ličnosti, kao što su predsjednički kandidati. U ovom slučaju, komunikološkinja je dala analizu govora tijela kandidata, što je više interpretacija događaja/ponašanja nego činjenica o samom izbornom procesu. U svakom slučaju, javni emiter je bio transparentan u pogledu toga da se radi o analizi govora tijela, a ne izvještavanju o izbornom procesu.
4. Komentare o govoru tijela kandidata nije dao novinar, već komunikološkinja kroz svoju analizu. Komunikolozi su stručnjaci za govor tijela i komunikaciju uopšte, i oni se često pozivaju kao gosti u medijskim nastupima kako bi analizirali način na koji se političari i druge javne ličnosti izražavaju i kako to utiče na percepciju javnosti. Analize se često temelje na objektivnim kriterijumima i stručnoj analizi, a ne na ličnim stavovima komunikologa. Stoga se ne može smatrati da je prilog prekršio načelo objektivnosti i nepristrasnosti u novinarstvu, niti da ovakve analize predstavljaju sredstvo za diskriminaciju ili pristrasno izvještavanje.
5. S obzirom na to da su predsjednički kandidati javne ličnosti koje se bave politikom, njihov prag tolerancije na ovakve vrste analiza bi trebao biti veći, s obzirom na to da su oni sami izloženi brojnim kritikama i analizama od strane medija i javnosti. Komunikološkinja nije dala komentare samo na govor tijela gospodina Đukanovića, već i drugih predsjedničkih kandidata, što ukazuje da pažnja, bilo pozitivna bilo negativna, nije bila usmjerena na jednog kandidata, već na sve kandidate jednako. Ukupno gledajući, prilog koji je emitovan nije bio diskriminatoran, niti pristran, već je prikazao drugačiji ugao posmatranja učesnika u izornoj trci, koristeći analizu govora tijela kandidata.

Saglasno navedenom, može se zaključiti da podneseni prigovor nije opravdan, da emiter nije prekršio obaveze vezane za proizvodnju informativnog programa, odnosno da u predmetnom slučaju nije prekršen Zakon, ni Pravilnik.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktorica Agencije je, saglasno čl. 116 Zakona o upravnom postupku, donijela odluku kao u dispozitivu ovog Rješenja.

Ovo Rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije www.aemcg.org.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog dostavljanja.

Pripremila: Anastazija Perović

Odobrila: Jadranka Vojvodić

Dostavljeno:

- Demokratska partija socijalista Crne Gore
- Javno preduzeće „Radio i Televizija Crna Gore“
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Sektor za pravne i ekonomske poslove
- Arhiva